

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26607,Konferencja-naukowa-Dachau-niemiecki-oboz-koncentracyjny-miejscem-martyrologii-d.html>
01.03.2026, 14:42

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Dachau - niemiecki obóz koncentracyjny miejscem martyrologii duchowieństwa polskiego (1939-1945)” - Warszawa, 15 kwietnia 2015

15.04.2015

15 kwietnia 2015 r. w 70. rocznicę wyzwolenia obozu, odbyła się konferencja naukowa „Dachau - niemiecki obóz koncentracyjny miejscem martyrologii duchowieństwa polskiego (1939-1945)”. Obrady miały miejsce w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” (ul. Marszałkowska 21/25, Warszawa).

Gdy się spełni cud, że wyjdziecie stąd żywi, piszcie i mówcie o tym, co oni z nami tutaj robili (ks. L. Stępnia, więzień KL Dachau).

„Przez długie lata prawda o martyrologii duchowieństwa polskiego w czasie II wojny światowej w Dachau była umyślnie przemilczana na podobieństwo prawdy o ofiarach Katynia”. Powyższe zdanie wypowiedział w 1999 r. abp Kazimierz Majdański, więzień Dachau.

Władze komunistyczne PRL pozwalały pisać o niemieckich obozach koncentracyjnych, ale świadomie unikały napisania prawdy o skali tragedii, jaka dotknęła polski Kościół katolicki oraz polskie duchowieństwo w czasie II wojny światowej. W kręgu historyków, zwłaszcza Kościoła, zainteresowanie tematyką obozową odżyło po 1989 r. w związku z procesami beatyfikacyjnymi 108 męczenników ostatniej wojny, wyniesionych na ołtarze w 1999 r., oraz drugiej grupy męczenników, których procesy beatyfikacyjne są w toku.

Papież Jan Paweł II, wynosząc wielu z nich w poczet błogosławionych, w 50. rocznicę wyzwolenia obozu przypomniał o ofiarach, jakie w czasie II wojny światowej poniósł Kościół katolicki w Polsce: *Żadne słowo nie zdoła wyrazić pełni udręki jakie stały się Waszym udziałem. W czasie ucisku i poniżenia, w miejscu rozszalałego zła, pozostaliście niezłomni i wierni. W otchłani okrucieństwa i nienawiści, tam, gdzie postanowiono zniszczyć człowieka i podeptać jego godność, trwaliście mężnie i heroicznie jak zwiastunowie nowej cywilizacji opartej na prawdzie, dobru, szacunku do życia i sprawiedliwości.*

29 kwietnia 2015 r. mija 70. rocznica wyzwolenia przez armię amerykańską niemieckiego obozu koncentracyjnego Dachau, miejsca eksterminacji duchowieństwa polskiego w latach 1939-1945. W Dachau uwięziono 1777 polskich kapłanów diecezjalnych i zakonnych (na 2720 uwięzionych kapłanów), na 1030 zamordowanych 868 - to polscy kapłani. W środku piekła, jakim było Dachau, polscy kapłani zachowali ludzką godność. Zapominając o własnej nędzy, służyli innym cierpiącym. Wiedzieli, że na ich świadectwo czekają wszyscy współwięźniowie. Wiedzieli, że dawać świadectwo

to ich powołanie, niezależnie od warunków i miejsca. Jesteśmy im winni przekazanie przyszłym pokoleniom pełnej wiedzy na ten temat.

Aresztowani księżcy odbywali się zgodnie z rozporządzeniem Heinricha Himmlera. Chodziło o masowe usunięcie duchownych – by Kościół polski praktycznie przestał istnieć. Realizacja tego programu była jednym z warunków wyniszczenia narodu polskiego, co odbywało się także poprzez osadzanie i likwidację w obozach koncentracyjnych.

Po dojściu Adolfa Hitlera do władzy, w pobliżu miasteczka Dachau w Bawarii, niedaleko Monachium, 22 marca 1933 r. z rozkazu Heinricha Himmlera założono pierwszy obóz koncentracyjny w Niemczech. Podstawą jego istnienia – jak i późniejszych obozów koncentracyjnych – było rozporządzenie o ochronie narodu i państwa z 28 lutego 1933 r. Powstał na specjalnie w tym celu wybranym bagnistym terenie o niezdrowym, wilgotnym klimacie. Szczególnie dokuczliwe było to jesienią i zimą, gdy więźniowie godzinami musieli stać na placu apelowym. Profesor Eugeniusz Romer w swej ekspertyzie geograficznej z dnia 11.12.1945 r., złożonej w poczet dowodów w procesie Rudolfa Hössa pisał: *Miejsca typu Dachau [...] życie od lat tysiąca omijało, a contrarioczyhała tam śmierć.*

Dachau z dwóch powodów zasługuje na szczególną uwagę: było najstarszym, istniejącym od 1933 r. obozem koncentracyjnym, traktowanym przez Niemców jako wzorcowy. To także centralny ośrodek eksterminacji duchowieństwa w okupowanej Europie, ze szczególnym okrucieństwem – duchowieństwa polskiego. Celem władz obozowych było unicestwienie więźniów poprzez ciężką pracę, głód, brutalne metody postępowania, badania pseudomedyczne i „transporty inwalidów” – zaliczano do nich chorych, inwalidów i starców – trwające do końca 1944 r.

Większość aresztowanych i uwięzionych – w ramach akcji niszczenia inteligencji polskiej – księżcy pochodziła z terenów wcielonych po wrześniu 1939 do Rzeszy: Wielkopolski – Ziemi Zachodnich – Reichsgau Wartheland (województwo poznańskie oraz część województwa łódzkiego); Pomorza – Reichsgau Danzig – West-Preussen (Gdańsk, część Prus Wschodnich oraz województwo pomorskie); Śląska – Prowincja Śląskie (część województwa krakowskiego i kieleckiego – tzw. rejencja katowicka). Z ziem obejmujących centralne województwa przedwojennej Polski została utworzona Generalna Gubernia – przypadł jej los kolonii Wielkiej Rzeszy – obejmująca m.in. większość archidiecezji warszawskiej.

Ks. Józef Kubicki, b. więzień Dachau (nr obozowy 22665) pisał: *„W ciągu pięciu lat spędzonych w Dachau, widziałem nieludzkich katów oraz bohaterów męczenników, (...) byli wśród nich biskupi, kapłani, seminarzyści. Szli do gazu z zawołaniem: za Boga i Ojczyznę. Kto zrobił tablicę, by nie poszli w niepamięć”.*

dr Anna Jagodzińska, IPN

Foto: Piotr Życieński

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

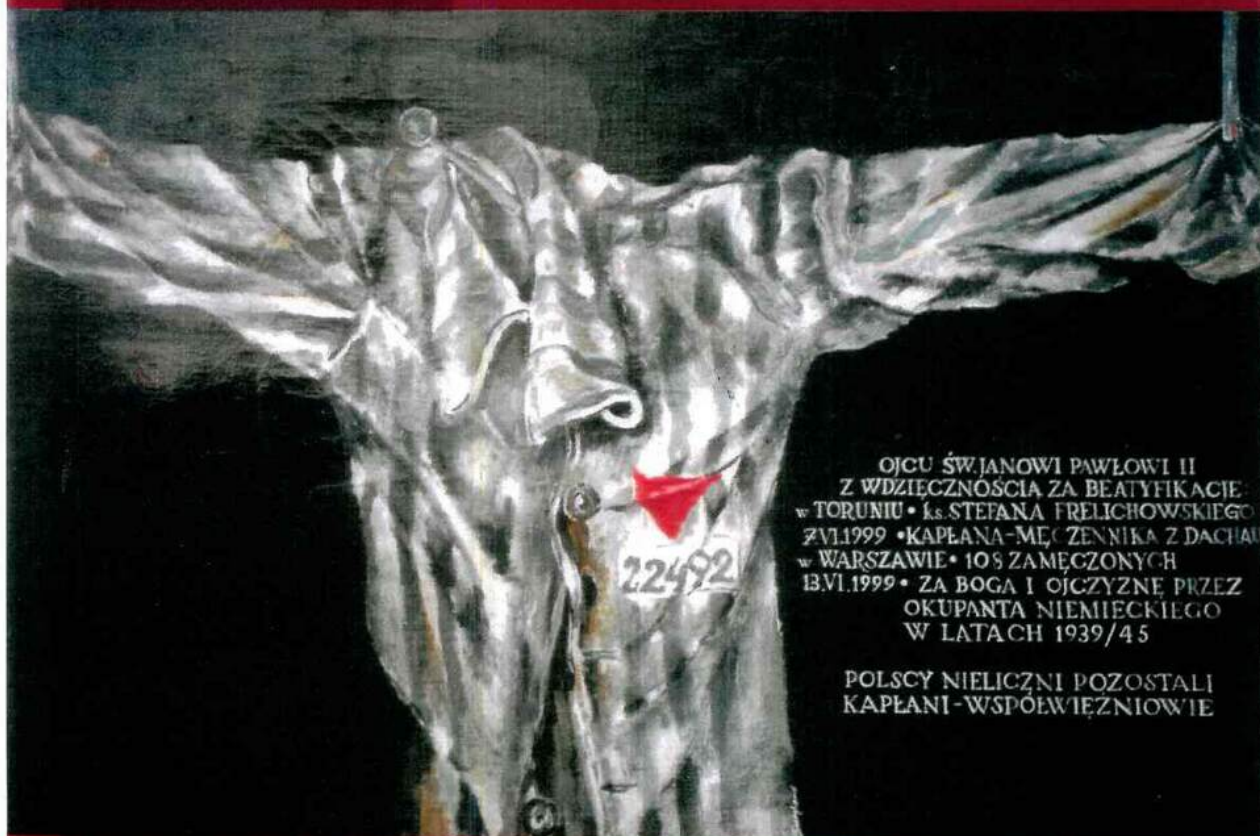
Centrala

Instytut Pamięci Narodowej
zaprasza na konferencję naukową
w 70. rocznicę wyzwolenia KL Dachau

DACHAU

NIEMIECKI OBÓZ KONCENTRACYJNY MIEJSCEM
EKSTERMINACJI DUCHOWIEŃSTWA POLSKIEGO
(1939–1945)

OJCU ŚW. JANOWI PAWŁOWI II
Z WDZIECZNOŚCIĄ ZA BEATYFIKACJĘ
w TORUNIU • ks. STEFANA FRELICHOWSKIEGO
27.VI.1999 • KAPŁANA-MŁCZENNIKA Z DACHAU
w WARSZAWIE • 105 ZAMĘCZONYCH
13.VI.1999 • ZA BOGA I OJCZYZNĘ PRZECZ
OKUPANTA NIEMIECKIEGO
W LATACH 1939/45

POLSCY NIELICZNI POZOSTALI
KAPŁANI-WSPÓLEWIEŹNIOWIE

15 kwietnia 2015 r. środa, godz. 10:00–17:00

PRZYSTANEK HISTORIA Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki

Warszawa, ul. Marszałkowska 21/25

Teczki personalne więźniów

Kriegs-Gefangenen
Nr. 477

6

Konzentrationslager Sachsen **Arbeit:** Schutzstaffel

BARBARA Paul

Name und Vornamen:	BARBARA Paul		
geb. am: 11.1.34	geb. Ort: Sachsen	geb. Land: Deutschland	
Arzt: Gewellin	Gruppe: Gemeinde	Stamm: Sachsen	
Arzt: Sachsen	Gruppe: Mittelstreußen	Stamm: Sachsen	
Arzt: Sachsen	Gruppe: Landwirt	Stamm: Sachsen	
Arzt: verheiratet	Gruppe: Röm.-katholisch	Stamm: Sachsen	
Arzt: ehem.-Polen	Gruppe: Landwirt	Stamm: Arisch	
Arzt: Frank	Gruppe: Kolonist	Stamm: Arisch	
Arzt: Marianna	Gruppe: Sachsen	Stamm: Sachsen	
Arzt: beide led	Gruppe: Kolonist	Stamm: Arisch	
Arzt: Marianna	Gruppe: Sachsen	Stamm: Sachsen	
Arzt: wie oben	Gruppe: Sachsen	Stamm: Sachsen	
Arzt: Marianna	Gruppe: Gemeinde	Stamm: Sachsen	
Arzt: Sachsen	Gruppe: Mittelstreußen	Stamm: Sachsen	
Arzt: Pauli Gewellin, Kru. Sachsen	Gruppe: Mittelstreußen	Stamm: Sachsen	
Arzt: frei	Gruppe: Sachsen	Stamm: Sachsen	

№ Уведомителю сие 11 июня 1982 года
 сын ^{французского} воина в захваченной
 мамки в лагере восточном французском
 скарпитем восточной Франции
 извещен восточным извещением
 на восточной восточной восточной
 восточной восточной восточной
 восточной восточной восточной

Tablica pamiątkowa, poświęcona mętyrolodgi polskiego duchownictwa, umieszczona przez polskich księży byłych więźniów na ścianie Kaplicy Śmiercielnego Lęku Chrystusa w Dachau.
Dachau: 1972 r.

TU W DACHAU, CO TRZECI ZAMĘCZONY BYŁ POLAKIEM, CO DRUGI
Z WIEZIONYCH TU KSIĘŻY POLSKICH ZŁOŻYŁ OFIARĘ Z ŻYCIA.
ICH ŚWIĘTĄ PAMIĘĆ CZCZA KSIĘŻA POLSCY – WSPÓŁWIEŹNIOWIE.

W MIEJSCU
ROZSZALAŁEGO ZŁA
JAKIM BYŁO DACHAU,
POLSCY KAPŁANI
POZOSTALI
NIEZŁOMNI,
WIERNI
BOGU
I OJCZYŹNIE

OJCU ŚWIĄTOWI PAWŁOWI II
Z Wdzięcznością za BEATYFIKACJĘ
* TORUNIA • 18 STEJANA I RELICHOŃSKIE
7.11.1999 • KAPŁANA-MŁ. ZENNIKA Z DĄB
W WARSZAWIE • 10% ZAMĘCZONYCH
13.11.1999 • ZA BOGA I OJCZYZNĘ PRZEZ
OKUPANTA NIEMIECKILGO
W LATACH 1939/45

POLSCY NIELICZNI POZOSTALI
KAPLANI - WSJOLWIEZNIOWIE

ZAPROSZENIE

Pliki do pobrania

[Program konferencji \(pdf, 327.03 KB\)](#)